

عنوان مقاله:

درباره ی چند مکان جغرافیایی در شاهنامه (باهله، کارستان، مانوی، وریغ، دوک)

محل انتشار:

فصلنامه شعرپژوهی (بوستان ادب)، دوره 13، شماره 4 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسندگان:

حمیده پروان - دانشگاه شیراز. بخش زبان و ادبیات فارسی

زهرا ریاحی زمین - دانشیار دانشگاه شیراز

خلاصه مقاله:

درباره ی چند مکان جغرافیایی در شاهنامه (باهله، کارستان، مانوی، وریغ، دوک) حمیده پروان* زهرا ریاحی زمین** چکیده بنابر گزارش شاهنامه، هنگامی که خسرو پرویز در نبرد با بهرام چوبین به روم گریخت، از مناطقی که در شاهنامه، باهله، کارستان و مانوی نامیده شده اند، عبور کرد و به شهر وریغ فرود آمد. در این شهر با قیصر روم مکاتبه کرد و پس از دریافت لشکری از رومیان به آذربایجان بازگشت و در دشت دوک با بهرام روبه رو شد و او را شکست داد. چون جغرافیانگاران مسلمان اطلاع مبسوطی از مناطق تحت تصرف امپراطوری روم نداشته اند، نام این مکان ها در منابع جغرافیایی دوران اسلامی یا ضبط نشده اند یا به نام های دیگری ذکر شده اند. در این جستار کوشش شده است تا با استناد به منابع معتبر، جایگاه مناطق مزبور و در مواردی نام دیگر آن ها مشخص شود. روش تحقیق در انجام این پژوهش تحلیلی-توصیفی با استفاده از منابع کتابخانه ای است. در این پژوهش مشخص شد که جایگاه قبیله ی باهله در فاصله ی شهر هیت تا رقه بوده و منظور از کارستان در شاهنامه شهر مرزی حران است. نام های مانوی و وریغ برگرفته از واژه ی (Mannuorrha) (Auyreth) است. جزء اول این نام (Mannu)، مانوی نام دژی در ادسا و (Aureth) اوبریت، نام باستانی شهر (Irrite) است که امروزه (Irridu) نامیده می شود و میان کرکمیش (قرقمیسا) و حران واقع است و اوریغ و وریغ در شاهنامه تلفظی دیگر از آن است. با توجه به توصیف تئوفیلاکت و فردوسی از محل نبرد روشن شد که دشت دوک نیز در شاهنامه اسمی عام است و به مسیر صعب العبور و پرتگاه های محل جنگ اشاره دارد. واژه های کلیدی: باهله، جغرافیای شاهنامه، دوک، کارستان، مانوی، وریغ. * دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شیراز hparvan@yahoo.com ** دانشیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شیراز riahizamin@gmail.com (نویسنده ی مسئول) تاریخ دریافت مقاله: ۲۸/۱۱/۹۹ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۷/۳/۱۴۰۰*** نویسندگان مقاله بر خود فرض می- دانند مراتب سپاس و قدردانی خود را خدمت استاد فرهیخته زنده یاد جناب آقای دکتر اکبر نحوی که سهم زیادی در تنظیم این مقاله دارند، تقدیم کنند. حق بود ایشان اجازه فرموده بودند نامشان زینت بخش این مقاله باشد. نیز مقاله را به محضر ایشان تقدیم می-دارند.

کلمات کلیدی:

واژه های کلیدی: باهله، جغرافیای شاهنامه، دوک، کارستان، مانوی، وریغ

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1454062>

